

This is an electronic reprint of the original article. This reprint may differ from the original in pagination and typographic detail.

Please cite the original version: Christine Alm & Pia Liljeroth : Amningshandledning är ett samarbete mellan professionella och familjer. I : Imetys ilman stressiä = Amning utan stress. Ensi- ja turvakotien liitto; Folkhälsan, 2017 : s. 68-69.

Under åren 2013–2016 har totalt 31 vård- och socionomstuderande vid yrkeshögskolan Novia i Åbo skrivit sina examensarbeten i anslutning till projektet Amning utan stress. Insatserna har resulterat i sju publikationer som finns tillgängliga på www.theseus.fi under sökorden Vård, Åbo och amning.

Amningshandledning är ett samarbete mellan **professionella och familjer**

TEXT: CHRISTINE ALM OCH PIA LILJEROTH

FOTO: JOHANNA PÖYHÖNEN

Alla drar nytta av god och enhetlig amningshandledning. Det gäller både dem som arbetar inom social- och hälsovården, men särskilt mammor och pappor. Det är det viktigaste som kommit fram under de tre år som Yrkeshögskolan Novia varit med i projektet Amning utan stress.

TIIVISTELMÄ SUOMEKSI:

Imetysohjaus – perheiden ja ammattilaisten välistä yhteistyötä

Hyvästä ja yhdenmukaisesta imetysohjauksesta on hyötyä kaikille, niin sosiaali- ja terveysalan ammattilaisille kuin perheillekin. Ammattikorkeakoulu Novian hoito- ja sosiaalialan opiskelijoilla on ollut mahdollisuus syventää imetysohjauksen osaamistaan tekemällä tutkimus-, arviointi- ja kehittämistöitä Imetys ilman stressiä -projektille. Projektille yhteistyö on tuottanut opiskelijoiden kehittämisiä materiaaleja ja suuren määrän tietoa. Opiskelijat tekivät imetykseen liitty-

viä kirjallisuuskatsauksia, vanhemmille, nuorille, ammattilaisille ja vapaaehtoisille suunnattuja kyselyjä ja haastatteluja sekä seurasivat keskustelija internetin imetysohjeilla. Opinnäytteiden tuotoksina syntyi muun muassa kampanja-arviointia, imetys ja päihitteet -aiheiset keskustelukortit sekä valtavasti tietoa ja oivalluksia siitä, mitä imetysohjaamisesta ajatellaan, minkälaisia toiveita perheillä sen suhteen on ja miten sitä olisi hyvä kehittää tulevaisuudessa. ■

Metropolia Ammattikorkeakoulun innovaatioprojekti-kurssien sosiaali- ja terveysalan opiskelijat ovat olleet mukana kehittämässä materiaaleja ja innovoineet Imetysohjaus-kampanjan viestintää ja tiedottamista. Yhteensä yhdeksän opiskelijaa oli mukana Odotusten kahvilan sisältöjen uudistamisessa ja kuusi opiskelijaa Imetysohjauksen kampanjaviestinnässä. Projektille valmistui myös yksi sosionomi YAMK opinnäytetyö.

YH Novias vård- och socio-
nomstuderande har i exa-
mensarbeten och kurser haft
möjlighet att fördjupa sitt
kunnande inom detta område genom att
göra utrednings-, utvärderings- och ut-
vecklingsarbeten för projektet. Projektet
har å sin sida fått tillgång till resultat och
material som studerande har utvecklat.

Amning både medför och lindrar stress

Projektet Amning utan stress hade i början av projektiden behov av utredningar om hur amning och stress är relaterade, hur samhället påverkar amningstrenden och hur man kunde stöda ammande mammor och deras familjer. Studerande visade i en litteraturoversikt att de flesta nyblivna mammor upplever att amningen kan ge upphov till stress i vardagen, men att amning å andra sidan kan lindra stress.

I en undersökning där studeranden följde med amningsdiskussioner på internetforum framgick det att mammor har behov av att höra om andra mammas upplevelser och åsikter kring amning och få stöd, råd och uppmuntran av andra i samma situation. Av diskussionerna framgick också att det professionella stödet beskrevs både positivt och negativt bland mammorna.

Resultatet av en litteraturoversikt om amning och missbruksproblem resulterade i diskussionskort som kan användas som ett redskap i utbildningar och vid möten med familjer.

Amningshandledning är utmanande och mera samarbete behövs

Under våren 2015 utredde 12 examensarbetsstuderande hur amningshandledning upplevs av mammor, pappor, professionella, studerande och doulor. Resultatet visar att mammor upplever amningshandledning på sjukhuset som givande och konkret, medan handledningen de fick på rådgivningen upplevdes som bristfällig. Papporna i undersökningen påpekade att handledningen gällande amning främst riktar sig till mamman, och att pappan blir bortglömd.

Utredningen visade också att amningshandledning upplevs som utmanande

Studerandena Anna Suokas och Oona Sormunen (sittande på bordet) jobbar med analysen för sina examensarbeten.

bland professionella och studerande. Professionella upplever ändå att de kan ge god handledning, medan studerande upplever att de kan ge god handledning i de vanligaste situationerna. Doulorna upplever att de kan vara ett stort stöd för hela familjen, men att deras roll i samarbetet med personalen vid sjukhuset samt på rådgivningen är otydlig. Trots att både barnmorskor och hälsovårdare utbildas i amningshandledning finns det alltså fortfarande ett behov av att intensifiera samarbetet gällande amningshandledningen.

Kampanjen Amningsfred uppfattas som positiv men något orealistisk

Kampanjen Amningsfred förverkligades för första gången på hösten 2015 och Novia-studerande gjorde följande vår en utvärdering av kampanjen. De undersökte hur professionella, föräldrar, kvinnor och män som inte har barn samt familjer vars berättelser om amning som publicerats på kampanjens webbsida upplevde kampanjen. De som inte hade barn upplevde att ordet amningsfred var svårt att förstå. Övriga beskrev amningsfred som rätten till en stressfri och villkorsfri amning.

Deltagarna i undersökningen tyckte överlag att kampanjen är visuellt vacker och lyfter fram amningskulturen på ett positivt sätt. Flera av deltagarna påpekade ändå att vissa av bilderna ger en orealistisk eller förskönad bild av vad amning innebär. Kvinnorna, både de som har och de som inte har barn, efterlyste mera bilder och berättelser från den normala vardagen med t.ex. trötta mammor och

amningssvårigheter. Männena, å sin sida, ansåg att syftet med kampanjen och vem den är riktad till är oklart. Barnmorskorna skulle gärna se olika familjetyper i kampanjen. Utvärderingens resultat har delvis redan använts för att utveckla kampanjen.

Amningsfrämjande berör alla inom social- och hälsovårdsområdet

Samarbetet med projektet Amning utan stress har visat att det är viktigt att samtliga professionella inom social- och hälsovårdssektorn som kommer i kontakt med familjer har grundläggande kunskaper om amning för att kunna stöda familjer. En grupp socionomstuderande sammanställde hösten 2016 en prototyp för ett program för ett "babyvänligt socialt arbete" bestående av 3 punkter utgående från de tio stegen till lyckad amning. De förberedde också en grund för utbildning i amningshandledning för socionomstuderande. Detta arbete vidareutvecklas under läsåret för att kunna användas inom socionomutbildningen vid YH Novia i Åbo. Att stöda och främja amning är en viktig uppgift för samtliga professionella inom social- och hälsovårdsområdet. ■

Christine Alm är hälsovårdare, HVM och lektor och **Pia Liljeroth** är barnmorska, PD och överlärare. Båda undervisar och leder blivande hälsovårdare, sjukskötare och socionomer vid avdelningen för vård och det sociala området vid Yrkeshögskolan Novia i Åbo.